

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Mars 1874, kl. 2 e. m.

Betänkande, angående allmänna bevillningen.

Sedan Bevillnings-Utskottet till behandling förehaft de till Utskottet hänvisade motioner, hvilka afse förändring af särskilda bestämmelser rörande allmänna bevillningen, samt i sammanhang dermed verkställt granskning af Bevillningsstadgan i öfrigt, får Utskottet, jemlikt 40 § Riksdags-ordningen, till Riksdagen afgifva de förslag och framställningar, till hvilka Utskottet i följd häraf funnit anledning, härvid följande den ordning, hvartill Bevillningsstadgans uppställning föranleder.

Art. I.**Personlig skyddsafgift.**

§ 1.

Inom Andra Kammaren har Herr *A. Johansson* från Jönköpings län framställt ett förslag, hvaruti Herr *Johannes Andersson* från samma län instämt, »att Riksdagen måtte besluta, att den efter första artikeln Bevillnings-förordningen utgående personela skyddsafgift 40 öre för man och 20 öre för qvinna måtte afskaffas och upphöra att utgå;» och har motionären såsom skäl för denna sin framställning hufvudsakligen anfört,

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 5 Saml. 1 Afd. 2 Häft.

att af de till Staten utgående skatter de personela vore de minst rättvisa, emedan dessa inom en viss ålder af hvarje person utginge med lika belopp utan afseende på personens större eller mindre förmåga att betala desamma; att dessa personela skatter, som för de mindre bemedlade vore hårdast tryckande, vore mer än rättvist högt bestämda i förhållande till andra skatter, att Statens tillgångar mycket väl medgäfvade nedsättning i berörda skatter, och att lämpligaste sättet för denna skattelindring vore afskaffande af den personliga skyddsafgiften.

Att en kapitationsskatt sådan som den personliga skyddsafgiften, om densamma uppginge till ett högre belopp, skulle, såsom motionären uppgifvit, blifva på ett orättvist sätt tryckande för den mindre bemedlade, måste visserligen medgifvas, men så snart beloppet af denna afgift är så afpassadt, att det icke kan anses öfverstiga äfven den mindre bemedlades skatteförmåga, eger denna afgift deremot sitt fulla berättigande i hvarje individs pligt att i någon mån bidraga till fyllande af statsbehofven såsom ett vederlag för det skydd han af Staten åtnjuter. Sedan den personliga skyddsafgiften från ett belopp af 1 Riksdaler banko för man och 24 skillingar banko för qvinna, hvartill den år 1812 under ansenligt högre penningevärde än nu bestämdes, blifvit tid efter annan nedsatt, så att densamma för närvarande utgör allenast 40 öre för man och 20 öre för qvinna, lärer icke någon med skäl kunna påstå, att denna afgift utgör någon synnerligt tryckande börda för en arbetsför person; och Utskottet har icke heller förnummit, att något allmännare missnöje eller klagan inom landet öfver denna beskattning låtit sig förspörja. Hvarken i skattens beskaffenhet af personlig afgift eller i dess inverkan på de skattskyldige har Utskottet sålunda funnit nog giltiga skäl för dess borttagande; och Utskottet har icke heller ansett den af motionären åberopade omständighet, att Statsverkets ställning nu skulle medgifva skattelindring, utgöra anledning härtill. En förändring i de nu rådande gynsamma ekonomiska förhållandena kan inträffa, och i dylika fall, då de inkomstkällor, som nu lemna de rikaste statsbidragen, tull- och bränvinstillverkningsafgifterna, vanligen mest känna inflytandet af en sådan förändring, lärer det, efter hvad erfarenheten äfven visat, blifva nödigt att anlita den allmänna bevillningen för statsbehofvens fyllande; men detta blifver, — om man minskar denna bevillning med ett belopp, hvilket, efter hvad motionären sjelf påpekat, utgör en ganska väsentlig del deraf, — desto svårare, som bevillningen för inkomst enligt de grunder, hvarefter den för närvarande utgår, icke kan utan betydliga svårigheter ökas så, att något större skattebelopp derigenom kan uttagas.

Utskottet hemställer med anledning af det nu anförda,

1:o.

att Herr A. Johanssons förevarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Art. II.

§ 9.

I afseende å denna paragraf har Herr A. Andersson från Göteborgs län (uti motion N:o 31) inom Andra Kammaren förnyat sitt vid de tvänne sista riksdagarne framställda förslag om sådan ändring af 1 mom. i paragrafen att, likasom bank och jernvägsbolag påföras inkomstbevillning, der bolagets rörelse drifves, vare sig genom hufvud-, afdelnings- eller kommissionskontor eller vid större och mindre stationer, äfven *kanalbolag* skulle på enahanda sätt påföras bevillning inom de särskilda kanal-distrikten.

Såsom af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 2 vid nästlidna års riksdag synes, hemställde Utskottet, att Herr Anderssons då väckta motion i enahanda syfte ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, och detta af skäl att den komité, som, med föranledande af en Riksdagens framställning, varit af Kongl. Maj:t tillsatt för utarbetande af ny förordning om mantalsskrifningars förrättande, jemväl haft uppdrag att föreslå förändringar i bevillningsstadgan i syfte att kommunernas anspråk att för rörelse, som bedrefves inom flera kommuner, erhålla bidrag för sina kommunala behof, så vidt möjligt tillgodosåges, för hvilken frågas lösning komitén föreslagit ett annat sätt än det af motionären ifrågasatta; hvarföre och då Kongl. Maj:ts proposition i ämnet antogs komma att till den nu innevarande Riksdagen aflåtas, Utskottet ansåg mindre välbetänkt att föreslå förändrade bestämmelser, som möjligen endast komme att tillämpas för ett år. Och enär ofvanberörda Kongl. proposition möjligen kan vara att under denna riksdag förvänta, har Utskottet ansett behandlingen af Herr Anderssons motion lämpligen böra tills vidare anstå, hvarom Utskottet

2:o

härmed blott velat hos Riksdagen göra anmälan.

§§ 18 och 19.

Under anförande att de i afseende å kontrollen af gáfvo-, testaments- och arfsbevillnings beräkning, erläggande och redovisande gällande särskilda föreskrifter, som innefattas uti Kongl. Förordningen den 11 December 1811, vore af så invecklad natur, att det skulle fordras en hel tjenstemannapersonal för att fullständigt sköta denna kontroll och att ändock ouppsåtliga misstag knappast skulle kunna undvikas, har Herr C. A. Larsson inom Andra Kammaren (uti motion N:o 82) föreslagit, »att all den bevillning, som bör utgå af arf, gáfva, testamente eller fideikomisstiftelse, bör påföras af taxeringskomitéerna efter de uppgifter, som från Kongl. Hofrätterna och Underdomstolarne meddelas, samt derefter i vanlig ordning debiteras, uppbäras och redovisas på enahanda sätt som annan personel bevillning»; äfvensom att, om detta motionärens förslag godkändes, den för taxerings- och uppbördsmännen gällande instruktion måtte rättas uti hit lämpliga delar.

Utskottet får med anledning häraf erinra, att nästlidna års Riksdag, i sammanhang med det beslut, som då fattades derom, att de till allmänna bevillningen hörande medel skulle ingå till Statskontoret i stället för till Riksgälds-kontoret, uti sin till Kongl. Maj:t aflättna underdåniga skrifvelse härom tillika anhållit, att, som de särskilda föreskrifter i afseende på kontrollen af all gáfvo-, testaments- och arfsbevillnings vederbörliga beräkning, erläggande och redovisande, hvilka innehållas i Kongl. Kungörelsen den 11 December 1811, måste ändras på samma gång Statskontoret skulle öfvertaga bestyret med uppbörden och kontrollen jemväl af nyssnämnda slag af bevillning, samt derjemte Riksdagen funnit berörda Kongl. Kungörelse äfven i andra hänseenden tarfva omarbetning för att motsvara det med samma författning åsyftade ändamål, Kongl. Maj:t tacktes, rörande kontrollen af nyss omförmälda bevillnings vederbörliga beräkning, erläggande och redovisande, meddela de förändrade föreskrifter, hvilka så väl i följd af Riksdagens beslut om bevillningens ingående till Statskontoret som i öfrigt kunde finnas erforderliga.

Vid sådant förhållande och då det icke kan vara lämpligt att Riksdagen, utan att afvakta Kongl. Maj:ts beslut i anledning af förberörda framställning, nu skulle meddela föreskrifter i afseende å alldeles samma sak, hvarom Riksdagen hänvänt sig till Kongl. Maj:t, finner Utskottet sig förhindradt att tillstyrka något Riksdagens afseende å motionärens förslag.

Men när, efter hvad Utskottet inhemtat, besväret med bevakandet och uttagandet af testamentsbevillningen för den mängd testamenten,

hvilka innefatta dispositioner å belopp intill 5,000 R:dr, icke på något sätt motsvaras af den inkomst, de för statsverket medföra, såsom exempel hvarå Utskottet tillåter sig anföra att, enligt uppgjorda approximativa beräkningar för de tre åren 1870—1872 bevillningen för testamenten intill 5,000 R:dr, utgjort tillhopa 9,741 R:dr 8 öre, eller allenast 5,3 procent af hela testamentsbevillningen för samma år, 184,941 R:dr 91 öre, under det antalet testamentstagare på grund af ifrågavarande testamenten utgjort 450, eller 68,5 procent af samtliga 657 testaments-tagare; har Utskottet trott en väsendtlig lättnad i kontrollen å testamentsbevillningen kunna beredas genom att från 1,000 till 5,000 R:dr förhöja det lägsta belopp, för hvilket testamentsbevillning eger rum; och då vidtagande af en sådan förhöjning ensamt beror på Riksdagen och icke kan få något väsendtligt inflytande på de föreskrifter, Kongl. Maj:t i anledning af Riksdagens framställning kan komma att meddela rörande kontrollen å ifrågavarande bevillning, har Utskottet icke tvekat att föreslå Riksdagen en sådan förhöjning i fråga om testamentsbevillningen äfvensom, till bibehållande af den likhet som nu förefinnes i föreskrifterna för denna bevillning och den af gäfva, fideikommiss och arf utgående, enahanda förhöjning af det lägsta belopp för hvilket sistberörda slag af bevillning skall utgöras.

Med anledning af det nu anförda hemställer Utskottet:

3:o.

- a) att Herr C. A. Larssons motion icke må af Riksdagen bifallas:
- b) att Riksdagen må besluta, att det lägsta belopp, hvarför bevillning af gäfva, testamente, fideikommiss eller arf skall utgöras, bestämmes till 5,000 R:dr samt att i följd häraf mom. 4:o) punkterna c) och e) samt mom. 5:o) i § 18 Bevillningsstadgan skall erhålla följande lydelse:

»4:o. Från de i förestående momenter stadgade bevillningsafgifter befrias:

- a) — — — — —
- b) — — — — —
- c) annan fjermare arfvinge för sin lagliga arfslott äfvensom för allt hvad derutöfver är gifvet, som icke uppgår till 5,000 R:dr kapital;
- d) — — — — —

e) hvar och en annan, då värdet af den gifna egendomen eller kapitalet icke uppgår till *fem tusen riksdaler*;

5:o. För *arf* af fast eller lös egendom, som icke öfvergår till skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, syskon eller deras afkomlingar, utan till fjernare arfvinge, erlägges en af hundra i bevillning, när arfsbeloppet uppgår till *fem tusen riksdaler*.»

Instruktion för Taxeringsförrättningarne.

§ 7.

Denna paragraf har följande lydelse:

»Sedan fast egendom blifvit enligt föreskrifna taxeringsgrunder till sitt verkliga värde uppskattad, må detta värde under de närmast efter taxeringen följande tre åren bibehållas oförändradt, så vida icke brandförsäkringsvärdet å byggnader i stad och på dess område eller å öfriga i § 4, mom. 4 uppräknade hus och byggnader blifvit ökad eller minskadt eller egendomens värde antingen genom ny- eller tillbyggnader, nya fabriksanläggningar eller andra inrättningar blifvit under tiden i betydligare mån förhöjdt, eller genom inträffad eldsvåda, vattenflöde eller af annan dylik anledning märkligen förminskats, i hvilka fall sagda värde bör jemkas efter de förändringar egendomen undergått».

Under uppgift att berörda föreskrift utgjort föremål för olika tolkning och tillämpning i fråga om det antal år, som bör förflyta emellan förnyad uppskattning i *allmänhet* af fast egendom, och att detta föranledt dertill att inom en socken, som tillhör tvänne särskilda län, fastigheterna inom den ena sockendelen undergått ny taxering år 1873, under det i den andra delen af socknen sådan taxering ej skett, då Länsstyrelsen i dess kungörelse om nämnda års bevillningsberedningar förklarar att den förnyade uppskattning af fastigheter, som 1870 egde rum, fortfarande skulle gälla intill år 1874, har Herr *Joh. Edström* uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 132) föreslagit, att Riksdagen måtte besluta det förtydligande eller den förändrade lydelse af 7 § uti instruktionen för taxeringsförrättningarne, omständigheterna kunna påkalla.

Föreskriften att fastigheters taxeringsvärden skola bibehållas oförändrade under tre år, härrör från den tid, då Riksdagarne endast hvart tredje år återkommo, men bibehölls äfven sedan de årliga riksdagarne kommit till stånd, af skäl att man ville undvika allt för tätta rubbningar i förberörda värden.

Efter det vid 1865—1866 årens riksdag beslut blifvit fattadt, att en allmän fastighetstaxering skulle ega rum år 1867, erhöll början af ifrågavarande paragraf i de derefter utkommande bevillningsförordningarne denna lydelse:

»Sedan fast egendom år 1867 blifvit enligt föreskrifna taxeringsgrunder till sitt verkliga värde uppskattad, må detta värde *under tre år* bibehållas oförändradt såvida icke» etc. Då vid 1871 års riksdag denna lydelse utbyttes mot den nuvarande var meningen endast att, med bibehållande af den förutvarande grundsatsen om treåriga taxeringar för fastighet, göra föreskriften mera allmän än den förut var. Ehuru häraf framgår, att rätta tydningen af paragrafen är den, att det fastighet åsatta taxeringsvärde skall bibehållas under tre år från det sådant värde åsattes, och att således, då fastighets taxering skett 1867 och 1870, förnyad sådan sedermera bort ega rum 1873, kan det dock icke förnekas, att ju paragrafens nuvarande ordalydelse kan lemna rum för en annan tolkning; hvarföre och då Utskottet ansett det vara för vinnande af en jemlik beskattning så väl till staten som kommunen angeläget, att taxeringsvärdena under samma år bestämmas för all fastighet inom riket, Utskottet funnit ett förtydligande af paragrafen böra ega rum. För att härvid ernå nyssberörda samtidighet i fråga om fastighets-taxeringen, äfven i sådana fall, som det af motionären uppgifna, att dylik taxering hittills icke egt rum å derför i Instruktionen afsedd tid, har det blifvit nödigt att angifva en bestämd utgångspunkt för beräkning af tiden för de hvart tredje år återkommande allmänna fastighetstaxeringarne, och Utskottet har härtill antagit år 1873, då enligt gällande stadgande fastighets-taxering bort ega rum och väl i allmänhet också torde hafva skett. Då i de fall der taxeringsvärde blifvit fast egendom åsatt mellan tiden för de allmänna taxeringarne, brist på enhet och samtidighet i fastighets-taxeringen skulle uppkomma, om sådant taxeringsvärde finge under tre år oförändradt bibehållas, har Utskottet härjemte föreslagit ett tillägg till paragrafen med föreskrift, att dylikt mellan de allmänna taxeringarne bestämdt taxeringsvärde skall vid första allmänna taxering derefter ånyo pröfvas.

I öfverensstämmelse med det nu anförda hemställer Utskottet,

4:o.

att Riksdagen må besluta, det 7 § i Instruktionen för taxerings-förrättningarne skall erhålla följande förändrade lydelse:

Det verkliga värde, hvartill fast egendom blifvit enligt föreskrifne taxeringsgrunder uppskattadt, må, med de undantag här nedan omförmälas, utan förnyad uppskattning bibehållas oförändradt under tre år; börande i följd häraf och enär, enligt hittills gällande instruktion, uppskattning af fast egendoms värde bort ske 1873, nytaxering allmänt verkställas hvar tredje år från nämnda år räknadt.

Har under tiden mellan tvänne på hvarandra följande allmänna fastighets-taxeringar, brandförsäkringsvärdet å byggnader i stad och på dess område eller å öfriga i § 4 mom. 4 uppräknade hus och byggnader blifvit ökad eller minskadt, eller fast egendoms värde antingen genom ny- eller tillbyggnader, nya fabriksanläggningar eller andra inrättningar blifvit i betydligare mån förhöjdt eller genom inträffad eldsvåda, vattenflöde eller af annan dylik anledning märkligen förminskats i förhållande till dess uppskattade värde; då bör detta värde jemkas efter de förändringar egendomen undergått.

Det taxeringsvärde, som blifvit fast egendom åsatt under tiden mellan två på hvarandra följande allmänna fastighets-taxeringar, bör vid först derefter inträffande sådan taxering ånyo pröfvas.

Först sedan Statsverkets behof blifvit utredda och bevillningssumman bestämd, kan yttrande afgifvas angående de i bevillningsstadgan upptagna procent- och sifferbelopp, hvarföre Utskottet kommer att framdeles under riksdagens lopp göra den slutliga framställning i ämnet hvartill förhållandena föranleda; hvilket Utskottet

5:o.

får för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 6 Mars 1874.

På Utskottets vägnar:

GUST. AF UGGLAS.